

भारतीय सैन्य दलातील जवानांव्यतिरिक्त
अन्य व्यक्तीस मा. राष्ट्रपती यांच्याकडून
शौर्यपदक प्रदान करण्यात आल्यास त्या
व्यक्तीस महाराष्ट्र शासनाकडून द्यावयाच्या
पुरस्काराबाबत/ अन्य फायद्याबाबत..

महाराष्ट्र शासन
सामान्य प्रशासन विभाग
शासन निर्णय क्रमांक : शौर्य-२०१३/(प्र.क्र.३३२/१३)/२८
मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२.
दिनांक : १७ ऑक्टोबर, २०१६

- वाचा :** १) शासन निर्णय, सामान्य प्रशासन विभाग, क्रमांक : मगौपु-१०८९/सीआर-२२/८९/भाग-२/
२९-अ, दिनांक १६/११/१९९० व दिनांक २०/११/१९९०.
२) शासन निर्णय, सामान्य प्रशासन विभाग, क्रमांक : शौपपु-२०००/३०३/प्र.क्र.३१(२०००)/२८,
दिनांक ३/७/२०००.
३) शासन निर्णय, सामान्य प्रशासन विभाग, क्रमांक : शौपपु-२००१/२८९८/प्र.क्र.१६(२००२)/२८,
दिनांक १६/८/२००२.
४) केंद्रिय गृह मंत्रालय कार्यालयाचे पत्र क्र.१८/१०/२००९-पब्लिक, दिनांक ७/१२/२००९.
५) शासन निर्णय, सामान्य प्रशासन विभाग, क्रमांक : मगौपु-२०१०/प्र.क्र.१३२(२०१०)/२८,
दिनांक १२/११/२०१०.
६) शासन निर्णय, सामान्य प्रशासन विभाग, क्रमांक : शौपपु-२००८/प्र.क्र.४९/२८, दिनांक ७/५/२०११.

प्रस्तावना :-

“भारतीय सैन्यातील जवानांना केंद्र शासनातर्फे विशेष दर्जाची शौर्य पदके देण्यात आली असल्यास, अशा जवानांना महाराष्ट्र गौरव पुरस्कार योजनेखाली पुरस्कार देण्यात येईल, तसेच ज्या जवानांना मरणोत्तर विशेष दर्जाची शौर्य पदके देऊन गौरवण्यात आले असेल, अशा जवानांच्या पत्नीला/पतीला आजीवन निवृत्ती वेतन दिले जाईल”, असे दिनांक १६/११/१९९० च्या शासन निर्णयान्वये घोषित करण्यात आले.

२. दिनांक ०३/०७/२०००, दिनांक १६/८/२००२ तसेच दिनांक ०७/०५/२०११ च्या शासन निर्णयानुसार महाराष्ट्र राज्याचे अधिवासी असलेल्या भारताच्या सैन्यदलातील शौर्य पदक / सेवा पदक धारकांना एकरकमी अनुदान तसेच मरणोत्तर शौर्यपदक धारकावर अवलंबून असणाऱ्या विधवांना दरमहा अनुदान देण्यात येते.

३. केंद्रिय गृह मंत्रालयाच्या दिनांक ०७/१२/२००९ च्या पत्रान्वये, मा.राष्ट्रपती महोदयांकडून शौर्य गाजविलेल्या व अशोकचक्र मालिकेतील शौर्यचक्र पदक प्राप्त झालेल्या सामान्य नागरिकांनाही सैन्य दलातील जवानांबरोबर पुरस्कार दिले जात असून, सदर नागरिकांनाही सैन्य दलातील जवानांप्रमाणेच सुविधा/फायदे देण्यात यावेत व त्यामध्ये कोणत्याही प्रकारे भेदभाव करण्यात येऊ नये, असे स्पष्ट केलेले आहे.

४. (i) मा. राष्ट्रपती यांच्याकडून अशोक चक्र शृंखलेतील (१) अशोक चक्र, (२) किर्ती चक्र, व (३) शौर्य चक्र हे पुरस्कार मिळण्यासाठी सैन्यदलातील जवानांखेरीज सामान्य नागरिक सुध्दा पात्र आहेत.

(ii) वरील पार्श्वभूमीवर, महाराष्ट्र गौरव पुरस्कार योजनेअंतर्गत सद्यस्थितीत संदर्भाधीन दिनांक ७ मे, २०११ च्या शासन निर्णयानुसार राज्याचे अधिवासी असलेल्या भारतीय सैन्य दलातील शौर्य पदक धारकांच्या बाबतीत राज्य शासनाकडून जे फायदे दिले जातात, ते फायदे, ज्यांना अतुलनीय शौर्याबद्दल मा. राष्ट्रपती यांच्याकडून अशोक चक्र मालिकेतील शौर्य पदक प्रदान करण्यात आले आहे, अशा राज्याची अधिवासी असलेल्या नागरिक व्यक्तीस (सैन्य दलातील जवानांखेरीज)/ तिच्या वारसांना देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

(iii) पोलीस दलातील व्यक्तीस जर त्याच्या शौर्याकरिता मा. राष्ट्रपती यांच्याकडून शौर्यपदक प्रदान करण्यात आले, तर त्यांना महाराष्ट्र शासनाकडून कोणते लाभ द्यावयाचे याबाबत स्वतंत्र धोरण गृह विभागाकडून निश्चित करण्यात आलेले आहे. हे विचारात घेता, शौर्य पदक प्राप्त सामान्य नागरिकाच्या बाबतीत शासनाने खालीलप्रमाणे निर्णय घेतला आहे.

शासन निर्णय :-

५. महाराष्ट्र राज्याचे अधिवासी असलेल्या सामान्य नागरिकास त्याने केलेल्या शौर्य-कामगिरीबद्दल जर मा. राष्ट्रपती यांच्याकडून (१) अशोक चक्र, किंवा (२) किर्ती चक्र, किंवा (३) शौर्य चक्र प्रदान करण्यात आले, तर अशा शौर्यपदक धारकास किंवा त्यांच्या विधवा / विधुर /अवलंबित यांना राज्य शासनाकडून खालीलप्रमाणे फायदे अनुज्ञेय राहतील.

६ (क) शासन निर्णय, सामान्य प्रशासन विभाग, क्रमांक : शौपपु-२००८/प्र.क्र.४९/२८, दिनांक ७/५/२०११ नुसार विहित करण्यात आलेल्या दराने (अथवा यामध्ये वेळोवेळी सुधारणा करण्यात येतील त्यानुसार) एकरकमी अनुदान (पुरस्काराची रोख रक्कम) शौर्यपदक धारकास किंवा त्याच्या वारसदारास (मरणोत्तर शौर्यपदक प्रदान करण्यात आले असेल तर) अनुज्ञेय राहिल. तसेच, त्यांच्यावर अवलंबून असणाऱ्या अवलंबित व्यक्तीस मासिक अनुदान अनुज्ञेय राहिल.

मरणोत्तर शौर्यपदक धारकावर अवलंबून असणाऱ्या "अवलंबित" या संज्ञेमध्ये शौर्य पदक प्राप्त व्यक्तीची पत्नी (शौर्यपदक प्राप्त व्यक्ती स्त्री असल्यास तिचा पती), आई, वडिल, १८ वर्षाखालील (पहिल्या दोन अपत्यांपर्यंत मर्यादित) मुलगा किंवा मुलगी यांचा समावेश राहिल. मासिक अनुदान कुटुंबातील फक्त एका व्यक्तीस पुढीलप्रमाणे देय राहिल :-

(१) मरणोत्तर शौर्यपदक प्राप्त शहीद व्यक्तीची पत्नी (अथवा शहीद स्त्री व्यक्तीचे पती), आई व वडिल हे सर्व हयात असल्यास फक्त वारसदार पती/पत्नी यांनाच, ते हयात असेपर्यंत, निवृत्तीवेतन देण्यात यावे.

(२) जर शहीद शौर्यचक्र पदकधारक अविवाहित असेल तर त्याची आई निवृत्तीवेतनास पात्र राहिल, जर आई हयात नसेल किंवा आईचा मृत्यू झाल्यास सदर निवृत्तीवेतन मिळण्यासाठी वडिल ते हयात असेपर्यंत पात्र असतील.

(३) शहीद शौर्यचक्र पदकधारक व्यक्तीची पत्नी /पती किंवा आई/वडील यांच्यापैकी कोणीही हयात नसेल तर शहीद नागरिकाच्या पहिल्या अपत्यास ते सज्जान होईपर्यंत म्हणजेच १८ वर्षांपर्यंत, निवृत्तीवेतन देय राहिल. पहिले अपत्य १८ वर्षांचे पूर्ण झाल्यानंतर, त्याच्या दुसऱ्या अपत्यास १८ वर्षांपर्यंत, निवृत्तीवेतन देय राहिल.

(ख) माजी सैनिकांच्या मुलांना/मुलींना अनुज्ञेय असेलेल्या शैक्षणिक सवलतीप्रमाणे शौर्यपदक प्राप्त शहीद व्यक्तीच्या दोन अपत्यास शैक्षणिक सवलत अनुज्ञेय राहिल.

७. वरील योजनेचा लाभ सदर शासन निर्णय निर्गमित झाल्याच्या दिनांकानंतर अशोक चक्र मालिकेतील शौर्य पदक प्रदान करण्यात आले आहे, अशा व्यक्तींना अनुज्ञेय राहिल.

८. ह्या शासन निर्णयानुसार संबंधित शौर्य पदक धारकांना रोख रक्कम, तसेच शौर्यपदक धारकांच्या विधवांना / विधुरांना / अवलंबितांना दरमहा अनुदान अदा करण्याची कार्यवाही संचालक, सैनिक कल्याण विभाग, पुणे यांनी करावी.

९. एकरकमी अनुदान व मासिक अनुदान प्रदान करण्यासाठी लागणारा खर्च "मागणी क्रमांक ए-४, लेखाशीर्ष २०७५, संकीर्ण-सर्वसाधारण सेवा - ८००-इतर खर्च - (००) (०५) - शौर्यासाठी पारितोषिके (२०७५ ०११ ३)" याखाली खर्ची टाकण्यात यावा व या लेखाशीर्षाखाली मंजूर होणाऱ्या अनुदानातून भागविण्यात यावा.

१०. माजी सैनिकांच्या मुला - मुलींना शैक्षणिक सवलत देण्यावरील खर्च ज्या लेखाशीर्षाखालील तरतूदीतून भागविण्यात येतो, त्या लेखाशीर्षाखालील तरतूदीमधूनच वरील परिच्छेद (६) मधील (ख) येथील सवलतीवरील खर्च भागविण्यात यावा.

११. हा शासन निर्णय, वित्त विभागाच्या सहमतीने (अनौपचारिक संदर्भ क्र. २०३/१६/व्यय-४ दिनांक १२/४/२०१६) निर्गमित करण्यात येत आहे.

१२. सदर शासन निर्णय, महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या वेबसाईटवर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक संकेतांक २०१६१०१७१७४९३५७५०७ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(कि.म.जकाते)

अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन.

प्रति,

१. मा. राज्यपाल यांचे सचिव,
२. मा. मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव,
३. सर्व मंत्री व राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव,
४. मा. अध्यक्ष, विधानसभा यांचे सचिव,
५. मा. सभापती, विधानपरिषद यांचे सचिव,
६. मुख्य सचिव,
७. प्रधान सचिव, शालेय शिक्षण व क्रिडा विभाग,
८. प्रधान सचिव, उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग,
९. सर्व विभागीय आयुक्त,
१०. सर्व जिल्हाधिकारी,
११. सर्व मंत्रालयीन विभाग,
१२. सचिव, विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई (२० प्रती)
१३. महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता) - १/२, महाराष्ट्र, मुंबई/नागपूर
१४. महालेखापाल (लेखापरीक्षा) - १/२, महाराष्ट्र, मुंबई/नागपूर
१५. अधिदान व लेखा अधिकारी, महाराष्ट्र, मुंबई,
१६. निवासी लेखा परीक्षा अधिकारी,
१७. सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी,
१८. संचालक, सैनिक कल्याण विभाग, पुणे
१९. सर्व जिल्हा सैनिक कल्याण अधिकारी, जिल्हा सैनिक कल्याण कार्यालय,

२०. महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क महासंचालनालय, मुंबई
२१. वित्त विभाग (व्यय-४/अर्थसंकल्प-१४)
२२. सामान्य प्रशासन विभाग/कार्या.२५
२३. निवडनस्ती /कार्या.२८ (२ प्रती).